

Sikkerhedstjenesten i Strafanstalterne og Forebyggelse af Undvigelse.

Oversat af V. From.

Efter »Blätter für Gefängniskunde« 22de Bind Side 607 ff. gengives her et af Fængselsdirektør J. V. Hurtin den 26de September 1907 paa et Møde af schweiziske Fængselsembedsmænd i Olten afholdt Foredrag om Sikkerhedstjenesten i Strafanstalterne og Forebyggelse af Undvigelse.

Noget nyt af større Betydning indeholder Foredraget vel ikke, men da Undvigelse ogsaa nu om Stunder — om end i betydelig mindre Omfang end i ældre Tider — finder Sted, vil Emnet, særlig naar det er saa udtømmende behandlet som her, sikkert kunne gøre Regning paa Interesse indenfor Fagmændenes Kreds. —

Sikkerhedstjenesten er vel den vigtigste Faktor i Tjenesten i en Strafanstalt. Den moderne Straf bestaar først og fremmest i Frihedsberøvelsen, og i den praktiske Fængselstjeneste maa man derfor udføre, hvad der er nødvendigt for at sikre Frihedsberøvelsen, og undgaa, hvad der kan begunstige Opnaaelsen af Friheden, inden Straffen er udstaaet. En sikker Forvaring er i Publikums Øjne Hovedkravet til en Strafanstalt; thi Befolkningen vil føle sig sikker og ikke være udsat for undvegne Fangers Forbrydelser paa Person og Ejendom.

Den vigtigste Sikkerhedstjeneste er den personlige. Den støttes ved den Virksomhed, der gaar ud paa at gøre

hele Anstaltens Indretning saa solid og sikker, at den frembyder saa ringe Fare som mulig for Udbrud.

A. Jeg skal først omtale Anstaltens i denne Henseende formaalstjenligste Indretning.

1) O p h o l d s c e l l e n maa være saaledes bygget og indrettet, at Fangen ved første Blik faar det Indtryk: H e r e r i n t e t a t g ø r e. Naar han banker med Knoen paa Væggen, maa den ikke give en hul, men derimod en kort og dump Lyd. Vægmurene skal være solidt opført, og Kalken maa være fast forbundet med Murværket. Før at opnaa større Sikkerhed beklædte man tidligere Cellevæggene med Træ. Dette er ikke nødvendigt. En godt støbt Cementbeton forbinder Murværket paa den solideste Maade og kan ikke hurtigt gennembrydes. Som oftest er det Murværket under Vinduet, som er udsat for Angreb af Fanger, der søger at undvige, fordi dette Sted paa Muren er det svageste. Der bør derfor lægges et Cementlag over Murfladen under Vinduet; det overtræffer i Modstandsdygtighed enhver Beklædning af Metallik eller lignende.

J o f æ r r e A a b n i n g e r e n C e l l e h a r, d e s t o større Sikkerhed yder den. Der bør derfor kun være en Dør og et Vindue. Døre med Fyldninger er kønere, men frembyder mindre Sikkerhed end simple, glatte Døre af passende Tykkelse. Haardt Træ bør naturligvis foretrakkes for blødt. Nogen Lem i Døren til Indbringelse af Forplejning bør ikke findes, eller ogsaa maa den være forsynet med solide S l a a e r paa den udvendige Dørside. Der maa ingen Dør være for det lille Natpotterum i Muren mod Korridoren; den kan undværes. Heldigst er det imidlertid, at der slet ingen Potterum findes; det gør mere Skade end Gavn.

Cellevinduerne blev tidligere gjorte for smaa, saaledes at Lys- og Lufttilførselen var for ringe. Men jo større de gøres, desto stærkere maa deres Armatur være. De vertikale Jernstænger maa kun have en indbyrdes Afstand af 13 cm. Naar et Menneskes Hoved kan komme ud mellem 2 pa-

ralelle Stænger, kan Kroppen ogsaa følge efter. Der maa ikke spares paa Tværstænger hverken med Hensyn til Antal eller Styrke. Mellem 2 Tværstænger maa der højst være en Afstand af 25 cm. De vertikale Stænger skal være støbt fast i Vinduesaabningens Murværk, saaledes at de hverken kan bevæges op ad eller ned ad. Den bekendte Udbryder Thali Johann, der var stor og bred af Skikkelse, paastod, at han kunde krybe igennem en Aabning paa 6×10 Tommer eller 18×30 cm. Bødkerne gør i Reglen de smaa Aabninger i Fadene til at krybe igennem 21×33 cm.

Man kan strides om, hvorvidt Celledøren skal kunne aabnes ud mod Korridoren eller ind mod Cellen. Gaar den ind mod Cellen, kan man bedre iagttage Fangen og hans Bevægelser end i modsat Fald, men han faar megen Magt over Døren. Gaar den udad, kan den tjene som et Slags Sikkerhedsskjold for den, der lukker op, og staar mere i dennes Magt. Den, der aabner Døren, maa imidlertid stedse have Tanken henvendt paa, med hvem han har at gøre. En italiensk Straffange paa lang Straffetid, der hensad i den af mig ledede Anstalt, var kommen paa Kant med sin Værkmester. Han rev Bord og Bænk, ja endog Jernsengen løs fra Væggen og lavede en Barikade bag Døren. Hvis denne havde gaaet ind ad, havde man ikke kunnet tiltvinge sig Adgang til ham. Vi aabnede dog ikke Døren, uagtet vi let kunde have gjort det, da den gik ud ad, men vi gav ham ingen Mad. Den 3die Dag strakte han en hvid Fane af Papir ud mellem Vinduets Jernstænger og var villig til at overgive sig.

2. R i n g m u r e n. En saadan bør ikke mangle ved et større Fængsel. Den frembyder den sidste Hindring ved Undvigelse og Forsøg derpaa. Murens Højde er mindre vigtig end dens ydre Beskaffenhed. I Reglen er Højden 5 m. Ringmuren om Straffeanstalten Lenzburg er ikke lavere, og dog lykkedes det en Fange for $3\frac{1}{2}$ Aar siden ved Hjælp af en Line af Lagener og en Hage, lavet af et Stykke af et Jerntøndebaand, at komme over Muren. Det var ganske vist

den første Undvigelse fra Anstalten i Løbet af 36 Aar, og Grunden til, at den lykkedes, var den, at Vagten i Gaarden var faldet i Søvn. Ringmurens Beskaffenhed begunstigede Undvigelsen, idet den var tækket med et Gavltag, hvorved Fangen kunde befæste sin Hage. Efter Udbruddet blev Muryrningen afrundet; thi brændt Barn skyr Ilden.

Undvigelser kan ogsaa blive begunstigede ved Murens Forfald eller ved, at Murkalken har løsnet sig i Fugerne. Ringmure af Cementbeton bør derfor foretrækkes for Mure af almindelige Mursten.

3. **G e n s t a n d e**, der kan benyttes ved Undvigelser, som smaa Stiger, Stænger, Lægter, lange Stokke, Reb, Snore, Garn, Redskaber med lange Skafter, Karrer og Vogne maa ikke ligge eller henstaa i Anstaltens Gaarde uden Tilsyn. Efter Benyttelsen skal de omhyggelig opbevares i aflaaede Rum. Værktøj, der ogsaa kan benyttes ved Udbrud, maa naturligvis udleveres til Fangerne i deres Celler, men Værkmestrene er forpligtede til at føre en omhyggelig og stadig Kontrol dermed og til at holde skarpt Øje med de Fanger, som i Hviletiden bliver førte fra Værkstederne til Cellerne (eller Sovesalene), for at paase, at de ikke bringer Værktøj med derhen.

Cellefanger, som man i denne Henseende har Grund til at have Mistro til, bør om Aftenen aflevere deres Værktøj og Klæder til Opsynet. Aflevering af Tøjet bør i Almindelighed være Regel for alle Fanger, som skal udstaa længere Straffe eller er mistænkte for at pønse paa Undvigelse.

4. **G a l l e r i e r** og **G u l v e**, som knirker eller knager, og som derved forraader den observerende Vagts Nærværelse, bør udbedres. I Stedet for almindeligt Fodtøj bør Vagterne inde i Fængslet bære bløde Filtsko. Fanger har en fin Hørelse og en skarp Iagttagelsessevne; de kender enhver blandt Opsynspersonalet paa hans Gang.

B. D e n p e r s o n l i g e S i k k e r h e d s t j e n e s t e.

Langt mere Garanti end Anstaltens sikre Indretning frembyder naturligvis den personlige Sikkerhedstjeneste. Jeg

minder i denne Forbindelse om det bekendte Digt: »Habsburger Mauern« af C. Simrock. Tingene yder Modstand, men kan ikke dømme om Forholdene. Mennesket har Forstand og kan dømme og handle efter Forholdets Natur, og som Nødvendigheden byder.

1. V a g t t j e n e s t e n. For enhver Detentionsanstalt er en ordnet Vagttjeneste en Nødvendighed. Omfanget og Beskaffenheden af denne Tjeneste bør rette sig efter Anstaltens Størrelse og de særlige Forhold i samme. Ved en større Anstalt (til over 150 Individuer) maa saavel en indre som en ydre Vagt anses for nødvendig baade Dag og Nat.

a) D e n i n d r e V a g t. I Arbejdstiden staar Fangerne saavel i Cellerne som paa Fællessalene under Tilsyn af den paagældende Værkmester, altsaa er et yderligere Tilsyn med dem ikke nødvendigt.*) Anderledes forholder det sig derimod i Hviletiderne, nemlig i Spisetiderne, om Natten og paa Søn- og Helligdage. Da er Fangerne overladte til sig selv og har Tid og Lejlighed til at tænke over, hvorledes de kan skaffe sig Friheden ved Undvigelse. Dette ligger vel ikke alle, men dog en stor Del af Fangerne paa Sinde, og Flugtbestræbelser finder navnlig Sted, naar der ingen Vagt er tilstede; thi Lejlighed gør Tyve.

Naar Hviletiden begynder, gaar derfor den indre Vagt paa Post. Denne Vagttjeneste forrettes af Værkmestrene ugevis paa Omgang og falder paa hver af dem hver 12te Uge. Dagvagten er paa Hverdage paa Post i Frokost- og Middagstiden, altsaa højst 45 Minutter ad Gangen; om Søndagen varer Formiddagsvagten fra Morgen til Middag og Eftermiddagsvagten fra Middag til Kl. 6, da Aftenmaaltidet

*) Den her antydede Ordning, at Værkmestrene tillige forretter den egentlige Opsynstjeneste, er sikkert kun lidet fyldestgørende. I danske Strafanstalter findes der særlige Værkmestre, der alene leder og tilser Arbejdet, medens Opsynsbetjentene i ganske overvejende Grad saavel i Arbejdstiden som i Fritiden fører det politi- og ordensmæssige Tilsyn med Fangerne, om de end ogsaa yder Værkmestrene nogen Bistand ved Arbejdstilsynet.

begynder. Den første Natvagt varer fra Kl. 6 Aften til Midnat, den anden fra dette Tidspunkt til Arbejdstidens Begyndelse om Morgen.

Den indre Vagt bærer hos os Revolver og Signalthorn. Hans Plads er paa Platformen uden for den i Anstaltens Centralhalle liggende Pavillon. Derfra kan han, da Anstalten er panoptisk indrettet, se og høre alt, hvad der foregaar i alle dens 5 Fløje. Til Konstatering af hans Aarvaagenhed findes der ved Pavillonen et Kontroluhr, paa hvilket han markerer hvert 5te Minut. Efter Fangernes Aftenmaaltid og ved Midnat skal Vagten, inden han gaar paa Post, rondere gennem Fløjene for at forvise sig om, at alle Gitter- og Celledøre samt de smaa Lemme til Indbringelse af Mad i Cellerne er aflaaede. Hvis han nogetsteds hører Støj, usædvanlige Lyde etc. begiver han sig for at undersøge Aarsagen lydløst (han bærer Filtsko) derhen. Iøvrigt maa han ikke forlade sin Plads ved Pavillonen.

I Anstalter, der ikke er panoptisk indrettede, maa den indre Vagt naturligvis afpatrouillere de forskellige Korridorer og trække paa de der staaende Kontroluhre. Naar Vagten skal gaa fra sin Post, giver han — eftersom det er Tid dertil — Klokkesignal til at staa op eller til at begynde Arbejdet og noterer derpaa sine Iagttagelser i den hertil fremlagte Bog. Iagttagelser, der kræver en øjeblikkelig Undersøgelse, melder Vagten naturligvis straks til Vagtmesteren, der saa træffer de videre Foranstaltninger. For i paakommende Tilfælde at kunne alarmere den ydre Vagt er Vagten inde i Anstalten forsynet med et Signalthorn og har Adgang til at kunne ringe med Husklokken. Han er bevæbnet med Revolver, men maa kun gøre Brug af den i Nødstilfælde. Naar der alarmeres, skal hele Opsynspersonalet møde bevæbnet i Centralhallen for at modtage Vagtmesterens Ordre.

b) D e n y d r e V a g t. Som ydre Vagt betegner vi den, der Dag og Nat patrouillerer i Anstaltens Gaarde, altsaa mellem Fængselsbygningen og Ringmuren. I Strafanstalten Lenzburg anvendes til denne Vagttjeneste 8 Politisoldater, der

staar under Ledelse af en Underofficer. De er ganske og udelukkende underkastede Fængselsdirektørens Myndighed og Tilsyn ligesom de civile Funktionærer. Under Vagttjenesten bærer de Politiform og er forsynede med Revolver, Signalthorn, Kontroluhr og et Nøgleknippe med Hovednøglerne.

I nogle udenlandske Strafanstalter, hvor der benyttes militært Mandskab til den ydre Vagttjeneste, som f. Eks. Tugthuset for Mænd i Bruchsal, opholder Vagten sig paa selve Ringmuren, paa hvis enkelte Afdelinger to Soldater patrouillerer med Front mod hinanden. Trods denne dobbelte Vagt, og uagtet Ringmuren er 7 m høj, har der fundet Undvigelse Sted fra denne Anstalt, idet de to Soldaters Opmærksomhed er bleven afledet ved, at de indbyrdes har ført Samtale i de smaa Vagttårne paa Muren. Det er derfor sikkrere, at der kun er én Mand paa Vagt, som saa stadig gaar rundt om Anstalten og paa Kontroluhret markerer, at han har passeret de forskellige Stationer hver 15de Minut.

Til den ydre Vagttjeneste er udlærte Politisoldater at foretrække, de indgyder mere Respekt end en civil Vagt og er øvede i Brugen af Vaaben.

Vore 8 Politisoldater danner 2 Grupper, hver paa 4 Mand. Den ene Gruppe gør skiftevis Dagtjeneste og Nat-tjeneste i Løbet af 2 Døgn, den anden i samme Tid skiftevis Nat- og Dagtjeneste. Hver Mand er paa Vagt 3 Timer; de vagtfri anvendes om Dagen til Tjeneste inde i Anstalten, en som Medhjælper hos Overbetjenten, en til Visitation af Cellerne, to til Assistance ved Opsynstjenesten hos Cellefangerne, en som tilsynsførende med Arbejderne i Kælderen og tre til Afløsning af Værkmestrene, saaledes at de alle er fuldt beskæftigede og ikke driver ledige omkring.

Paa sine Ronder skal Vagten Dag og Nat have hele sin Opmærksomhed henvendt paa den sikre Forvaring af Fangerne og paa alt, hvad der staar i Forbindelse hermed. Genstande i Gaardene, som kan friste til Undvigelsesforsøg, skal han enten selv bortfjerne eller lade skaffe af Vejen. Ved

Siden deraf skal han føre Tilsyn med Gaardarbejderne og deres Virksomhed og afgive Melding om deres Forhold, for saa vidt der maatte være Anledning dertil.

Træffer Vagten paa sine Ronder nogetsteds en Fange under Forhold, der tyder paa, at denne er i Færd med at bryde ud, skal han anholde ham og føre ham ind i Fængslet. Hvis den paagældende gør Modstand, og der er Fare paa Færde, maa Vagten gøre Brug af sin Revolver. Dette er han ogsaa berettiget til, hvis den undvigende allerede nærmer sig Ringmuren og ikke staar stille ved Vagtens andel Tilraab.

Hvis Vagten kommer i en Situation, der hindrer ham i at fjerne sig fra Stedet, skal han blæse i sit Signalthorn, hvorpaa den indre Vagt straks skal svare med sit Horn. Sker dette ikke, løsner den ydre Vagt et Skud, hvorefter den indre Vagt ringer med Allarmklokken. Paa dette Tegn skal alle de tjenestegørende saa hurtigt som mulig samles og under Overbetjentens Ledelse begive sig ud i Gaarden. Om anden Uorden, som Uro og Bevægelse i Cellerne, mistænkeligt Lyskær o. a., underretter den ydre Vagt snarest den indre, for at denne kan foretage den fornødne Undersøgelse.

Den ydre Vagt skal endelig ogsaa have sin Opmærksomhed henvendt paa, at alle udvendige Porte og Døre er lukkede, og paa sine Ronder overbevise sig om, at dette stadig er Tilfældet.

2. *V i s i t a t i o n* af F a n g e l ø k a l e r (Celler og Fællesstuer) er af meget væsentlig Betydning for Sikkerheden. Genstande, der kan benyttes som Hjælpemidler ved Undvigelser, og Breve, i hvilke der træffes Aftaler om Undvigelsesforsøg, eller som indeholder andre interessante og for Haandhævelsen af Fængselsordenen orienterende Oplysninger, skjules ofte af Fangerne i deres Opholdsrum.

I vor Anstalt foretages Cellevisitationerne af en af de Politisoldater, der forretter Tjeneste som ydre Vagt; i den Tid, han ikke gør Vagttjeneste. Celler, der beboes af Fanger, som har Tilbøjelighed til Undvigelse, visiteres daglig, de

øvrige Celler 3 til 4 Gange om Ugen. Undersøgelsen drejer sig navnlig om Vinduet og dets Armatur, om Døren, Sengen og Sengklæderne samt om Natpotterummet. Om Visitationerne bliver der ført en Bog, i hvilken den undersøgende indfører Numrene paa de Celler, han har visiteret. De Genstande, som eventuelt findes, afleveres til Overbetjenten. Disse Visitationer tager ganske vist megen Tid, men de er meget nyttige, da de forhindrer Smugleri og Forberedelse til Undvigelse.

3. Anstaltens Portner er af megen Vigtighed for Sikkerhedstjenesten, navnlig hvor han tillige fungerer som Leder af den ydre Vagt. Han maa kun lade saadanne Fanger passere Porten, som har Direktørens Tilladelse dertil. Dette gælder ganske særlig dem, som er sysselsatte med Arbejde udenfor Ringmuren. Han skal føre nøje Kontrol med de ind- og udpasserende og straks afgive Melding til Direktøren, hvis en af de udpasserede Fanger ikke kommer tilbage til den fastsatte Tid.

Ogsaa paa Vogne, som forlader Anstalten, skal han have sin Opmærksomhed henvendt og navnlig forvise sig om, at Fanger ikke faar Lejlighed til at skjule sig i tomme Kurve, Kasser o. l., der udbringes med Vognene. Fanger, der uden Opsyn melder sig ved Porten, maa han ikke lukke ud. Endelig kan Portneren, hvilket er Tilfældet ved vor Anstalt, have til Pligt fra Tid til anden om Natten at inspicere den ydre Vagt.

4. Til den rette Fuldbgyrdelse af Frihedsstraffen hører ogsaa Forhindring af al unødvendig Kommunikation mellem Fangerne indbyrdes og mellem Fanger og Opsynspersonalet, der saa hyppigt forekommer og foraarsager saa megen Ærgrelse. Sladder og Nyhedskræmmeri maa ikke taales i en Strafanstalt. Hvis dette strengt gennemføres, formindskes herved Faren for Brud paa Sikkerhedstjenesten i høj Grad. Nysgerrigheden bør ikke tilfredsstilles, og den utjenstlige mundtlige og skriftlige Forbindelse bør undertrykkes; thi ofte bliver der af Funktionærer tankeløst røbet eller meddelt

et eller andet, som kan tjene til Orientering for de Fanger, der spekulerer paa at undvige. Den hemmelige skriftlige Forbindelse mellem Fangerne indbyrdes bliver hyppigt fremmet derved, at det er Regel, at en bestemt Fange tømmer Natpotterne for de andre Fanger. Herved kan den med dette Arbejde sysselsatte Fange let bringe Breve fra den ene til den anden Cellefange. Hver Fange bør derfor selv tømme sin egen Natpote, hvilket ogsaa af andre Hensyn maa anbefales. Men vi har desværre oplevet, at en Vagtbetjent i saa høj Grad har forglemt sin Stilling, at han selv i længere Tid har bragt Bud fra en Fange til en anden. Den Slags Funktionærer maa man ønske sig forskaanet for; de ødelægger selvfølgelig ganske Tjenesten og bør øjeblikkelig fjernes.

5. Til Arbejde udenfor Ringmuren anvendes i vor Anstalt i Reglen kun Fanger, indsatte til Tvangsarbejde paa indtil 1 Aar, endvidere yngre Korrektionsfanger, der er idømte en Straf af højst 3 Maaneder, og ældre, hvis Straffetid ikke overstiger 6 Maaneder. Strafarbejdsfanger sættes sjelden og i hvert Fald først paa Straffens 3die Trin af sanitære Hensyn til Udarbejde. Naar man ikke har fuldstændig Tillid til en Fange, som det er ønskeligt at anbringe ved Friluftsarbejde, bliver han først sat til Havearbejde indenfor Ringmuren. En Betjent ved Udarbejdet fører i Reglen ikke Tilsyn med flere end 6, højst 8 Fanger. Han er bevæbnet med Revolver, som han bærer skjult.

6. Men alle Forholdsregler og Forskrifter nytter ikke, naar de ikke bliver samvittighedsfuldt efterfulgte, og naar den nødvendige Kontrol mangler. Hvad man ser med egne Øjne og hører med egne Ører, kan man tro paa. At det, som er foreskrevet og paabudt, alene bliver efterfulgt, fordi det er Lov eller Ordre, derpaa bør ingen, allermindst en erfaren Fængselsdirektør, tro. Denne bør derfor ikke alene samvittighedsfuldt føre Overtilsyn og Kontrol med, at Tjenesten udføres efter de givne Regler, men han bør ogsaa i sin Virksomhed staa som Mønster paa Pligtopfyldelse for sine undergivne. Han maa vise Personalet, med hvilken Udhol-

denhed og Interesse for Anstaltens Ve og Vel man bør udføre sin Gerning; thi »som Herren er, saa følge hans Svende«.

Hvad særlig Haandhævelsen af Sikkerhedstjenesten angaar, bør han strengt vaage over, at de paa Erfaringen grundede Forskrifter og Anordninger opretholdes, og trods alle Besværinger og Indvendinger fastholde det, der har staaet sin Prøve. Han bør kun tillade en Ændring heri, naar Forholdene har forandret sig, og en Forandring af den Grund er nødvendig eller hensigtsmæssig.

Endelig maa Direktøren for at kunne træffe sine Dispositioner paa hensigtsmæssig Maade søge at lære saavel Opsynspersonalet som Fangerne at kende. Men herved bør han ikke gaa lettroende eller optimistisk til Værks, men tvertimod, saa længe han ikke nøje kender Personerne, anvende al Forsigtighed, uden at denne dog, naar der ikke er særlig Grund dertil, stiger til Mistro; thi den forudfattede Mistro virker saarende og frastødende.

Navnlig bør man være forsigtig overfor saadanne Fanger, for hvilke en Undvigelse allerede en Gang er lykkedes, og overfor saadanne, som ved idelige Begæringer og Bønner og under Afgivelse af de bedste Løfter ligesom vil tiltvinge sig visse Lettelser i Behandlingen eller Arbejde i det fri.

Der kunde naturligvis siges adskilligt mere om det foreliggende Emne. Men paa Grund af den begrænsede Tid har jeg kun kunnet omtale Hovedpunkterne; nogle af dem har jeg endogsaa blot kunnet berøre uden at komme ind paa Enkelthederne. Hvad jeg har anbefalet som hensigtsmæssigt, beror imidlertid paa en 35-aarig Erfaring og har staaet sin Prøve.

En Mangel ved den norske Lovgivnings Forholdsregler mod Udbredelse af venerisk Smitte og ved deres Haandhævelse.

Uagtet Lovgivningen endnu i Principet kun anerkjender og beskytter Egteskabet som den eneste lovlige Form for kjønslig Forbindelse, saa gaar dog dens Tendens mer og mer i Retning af at tolerere de illegitime Udslag af Driftens Tilfredsstillelse, ihvertfald saalænge de ikke i det rent ydre giver Grund til offentlig Forargelse eller i sig tillige indeholder Momenter til en ellers med Straf belagt Lovovertrædelse.

Omtrent overalt er saaledes den legemlige Omgjængelse udenfor Egteskabet i og for sig straffri. Men ogsaa de Former for saadan Omgjængelse, som tidligere paa Grund af sin Fortsættelse gjennem et længere Tidsrum eller sin Gjentagelse ansaaes strafværdige, Konkubinatet og Leiermaalet, fritages mer og mer for Forfølgning. I den nye norske Straffelov af 22. Mai 1902 blev saaledes Straffen for Leiermaal helt ophævet, og Konkubinatet straffes kun, naar det fremtræder som et Angreb paa selve Egteskabsinstitutionen, som en utilhyllet Trods mod den almindelige Sedelighedsopfatning, idet Loven for det første kræver, at der leves et offentlig Forargelse vækkende Samliv i utugtlig Omgjængelse, og for det andet, at dette fortsættes efter en Advarsel fra Paatalemyndigheden.